

ŘEŠENÍ PŘÍKLADŮ

Šachová cvičebnice, 5. díl (23. - 28. lekce)

V tomto materiálu najdete řešení příkladů a cvičení z Šachové cvičebnice, 5. dílu. Úkoly ve cvičebnicích doplňují základní materiál Metodická příručka pro učitele a trenéry šachu (autor P. Herejk). Dalším doplňujícím materiálem je Sběrka šachových úloh (P. Herejk), ve které najdete řadu dalších příkladů na procvičení dané látky. Celá série výukových materiálů (Metodika, Sběrka úloh, Šachové cvičebnice) je oficiálním materiálem Šachového svazu České republiky pro výuku v šachových kroužcích i ve vyučovacím předmětu v rámci projektu Šachy do škol <http://www.sachydoskol.cz/>.

Obsah 5. dílu Šachové cvičebnice:

23. lekce: Kombinace na rozrušení obrany	strany 1 - 10
Úvodní stránka lekce	1
Dobře a špatně chráněné rošádové postavení	2 - 3
Kombinace s odstraněním bránících figur	4 - 5
Kombinace s rozbitím pěšcového krytu krále	6 - 7
Procvičování kombinací s rozrušením obrany	8 - 9
Šachová hra Dobývání tajemného hradu	10
24. lekce: Kombinace na překrytí a dobytí pole	strany 11 - 20
Úvodní stránka lekce	11
Obranná součinnost figur	12 - 13
Kombinace s překrytím bránící figury	14 - 15
Kombinace s dobytím pole	16 - 17
Procvičování kombinací na překrytí a dobytí pole	18 - 19
Šachová hra Nejdůležitější pole	20
25. lekce: Šachové úlohy a léčky	strany 21 - 28
Úvodní stránka lekce	21
Šachové úlohy - mat 2. tahem	22 - 23
Šachové léčky	24 - 27
Šachová hra Kam umístíte krále?	28

26. lekce: Hlavní zásady zahájení - útok na krále ve středu šachovnice strany 29 - 40

Úvodní stránka lekce	29
1. zásada: vývin figur především	30
2. zásada: kdo ovládá střed, ovládá celou šachovnici	31
3. zásada: bezpečí krále	32
4. zásada: netahat jenom pěšci	33
5. zásada: všechny figury si chtějí zahrát	34
6. zásada: dobře vážit útoky před dokončením vývinu	35
Útok na krále ve středu šachovnice - mat 2. tahem	36 - 37
Útok na krále ve středu šachovnice - další maty a zisky materiálu	38 - 39
Šachová hra Procvičování zásad zahájení	40

27. lekce: Útok na krále při stejných i různých rošádách strany 41 - 50

Úvodní stránka lekce	41
Útok na krále při stejných rošádách - vybírání tahů	42 - 43
Útok na krále při stejných rošádách - hledání kombinací	44 - 45
Útok na krále při různých rošádách - vybírání tahů	46 - 47
Útok na krále při různých rošádách - hledání kombinací	48 - 49
Šachová hra Rychlejší vyhraje	50

28. lekce: Pěšcové koncovky - uplatnění pěšcové převahy strany 51 - 60

Úvodní stránka lekce	51
Centralizace krále	52
Každý hraje tam, kde je silnější	53
Vytvoření volného pěšce (kandidátem vpřed!)	54 - 55
Procvičování pěšcových koncovek	56 - 59
Šachová hra Pěšcové souboje	60

Řešení příkladů z 5. dílu Šachové cvičebnice a komentáře k jednotlivým tématům:

strana 1

Úvodní stránka 23. lekce. V této lekci si probereme **kombinace na rozrušení obrany**. Podíváme se, jak vypadá správně a jak naopak špatně chráněné rošádové postavení. Klíčem k úspěšnému útoku často bývá odstranění bráncí figury nebo rozbití pěšcového krytu krále.

V Metodické příručce pro učitele a trenéry šachu je 23. lekce na stranách 100 - 102.

Ve Sbírce šachových úloh je 23. lekce na stranách 80 - 83.

strana 2

- diagram vpravo nahoře: **bílý ANO, černý NE**
- diagram vlevo dole: **bílý NE, černý ANO**
- diagram vpravo dole: **bílý ANO, černý ANO**

strana 3

- diagram vlevo nahoře: **bílý NE, černý NE**
- diagram vpravo nahoře: **bílý NE, černý ANO**
- diagram vlevo dole: **bílý ANO, černý NE**
- diagram vpravo dole: **bílý NE, černý ANO**

strana 4

- diagram vpravo nahoře: **1.Jxf6+ Dxf6 2.Dxh7#**
- diagram vlevo dole: **1.Dxc8+ Sxc8 2.Ve8#**
- diagram vpravo dole: **1...Dxe4+ 2.Vxe4 Sf3#**

strana 5

- diagram vlevo nahoře: **1.Dxf8+ Dxf8 2.Vxh7#**
- diagram vpravo nahoře: **1.Vxf6+ Kxf6 2.Dxd7**
- diagram vlevo dole: **1...Vxe3 2.Vxe3 Dg2#**
- diagram vpravo dole: **1...Df3 2.Df1 Vh1+ 3.Sxh1 Vxh1#**

strana 6

- diagram vpravo nahoře: **1.Dxh7+ Kxh7 2.Vh5#**
- diagram vlevo dole: **1. Dxh6+ gxh6 2.Se5#**
- diagram vpravo dole: **1...Vxh2+ 2.Kxh2 Dh4#**

strana 7

!!! Omlouvám se, na této stránce je na prvním řádku textu chyba v zadání. Správně má být "Dejte mat nebo získejte materiál pomocí rozbití pěšcového krytu krále." V současném textu je odkázáno na mat 2. tahem, ten lze ale vynuceně dosáhnout pouze v diagramu vlevo dole. !!!

- diagram vlevo nahoře: **1.Dxg6 hxg6 2.Vh1#**
- diagram vpravo nahoře: **1.Dxh5+ gxh5 2.g6+ fxg6 3.fxg6#** anebo **1.fxg6+ fxg6 2.Dxh5+ gxh5 3.g6#**
- diagram vlevo dole: **1...Jf3+ 2.gxf3 Vxf1#**
- diagram vpravo dole: **1...Dxf3 2.gxf3 Sh3+ 3.Kg1 Ve1#**

strana 8

- diagram vpravo nahoře: **1.Vxf8+ Kxf8 2.Dd8#**
- diagram vlevo dole: **1.Vxh7+ Kxh7 2.Vh1#**
- diagram vpravo dole: **1...Dxe4+** a nyní buď **2.dxe4 Sc4#**, **2.fxe4 Sg4#**, anebo **2.Se3 Dxe3#**

strana 9

- diagram vlevo nahoře: **1.Dxh6+** (ale ne **1.Vxh6+?** Kg8) **Sxh6** (1...Kg8 2.Dxg7#) **2.Vxh6#**
- diagram vpravo nahoře: **1.Dxd4+ cxd4** (1...f6 2.Sxf6+ Vxf6 3.Dxf6#) **2.Sf6#**
- diagram vlevo dole: **1...Dxh4+ 2.gxh4 Vh3#**
- diagram vpravo dole: **1...Vxh2+ 2.Kxh2 Dh4+ 3.Kg1 Sd4+ 4.Kf1 Df2#**

strana 10

- cvičení neobsahuje šachovou notaci, král se bude postupně pohybovat těmito směry: **doprava nahoru, doleva nahoru, doprava nahoru, nahoru, nahoru** (bere pěšce), **doprava dolů** (bere jezdcu), **doleva dolů, dolů** (bere střelce), **doprava dolů, doprava dolů** (bere věž), **doprava nahoru, doprava nahoru, doprava** (bere pěšce), **doprava dolů, doprava nahoru, nahoru, doleva nahoru, doprava nahoru, nahoru** (bere střelce), **doprava dolů, doprava dolů** (bere věž), **dolů, dolů, doprava dolů** (našel kouzelné žezlo)

strana 11

Úvodní stránka 24. lekce. V této lekci se zaměříme na **kombinace na překrytí a dobytí pole**. Podíváme se na obrannou součinnost figur a naučíme se ji narušit. Pokud nám v dokončení útoku překáží působnost bránící figuru, můžeme této soupeřově figuře překrýt její dráhu. Často je potřeba dobýt pole, rozhodující pro úspěšné završení útoku.

V Metodické příručce pro učitele a trenéry šachu je 24. lekce na stranách 103 - 105.

Ve Sbírce šachových úloh je 24. lekce na stranách 84 - 87.

strana 12

- diagram vpravo nahoře: **jezdec f6**
- diagram vlevo dole: **dáma d7**
- diagram vpravo dole: **dáma f1**

strana 13

- diagram vlevo nahoře: jezdec f6
- diagram vpravo nahoře: věž f2
- diagram vlevo dole: dáma b6
- diagram vpravo dole: dáma g3

strana 14

- diagram vpravo nahoře: 1.c7+ Sxc7 2.Dxa7#
- diagram vlevo dole: 1.Se5+ Kg8 2.Dxe6+
- diagram vpravo dole: 1...Ve2 2.Jxe2 Dxc2#

strana 15

- diagram vlevo nahoře: 1.Ve7 Sxe7 2.Dh7#
- diagram vpravo nahoře: 1...Vc8+ 2.Jc3 Jb3#
- diagram vlevo dole: 1.Jf6+ Jxf6 2.Dh8#
- diagram vpravo dole: 1...Vh5 2.Sxh5 Dxb2#

strana 16

- diagram vpravo nahoře: 1.Df7+ Sxf7 2.Vxf7#
- diagram vlevo dole: 1.Sa6+ Dxa6 2.Dc7#
- diagram vpravo dole: 1...Jc2+ 2.Vxc2 Vb1#

strana 17

- diagram vlevo nahoře: 1.Dh8+ Sxh8 2.Vxh8#
- diagram vpravo nahoře: 1...Vg1+ 2.Vxg1 Jxf2#
- diagram vlevo dole: 1.Dxh7+ Jxh7 2.Sxh7+ Kh8 3.Jg6#
- diagram vpravo dole: 1...Sg1 2.Kxg1 Jf3+ 3.Kg2 Dh2#

strana 18

- diagram vpravo nahoře: 1.Ve8+ Vxe8 2.Vxe8#
- diagram vlevo dole: 1.Ve8+ Dxe8 (anebo 1...Sxe8 2.Df8# nebo 2.Dg8#) 2.Dxf6#
- diagram vpravo dole: 1...Se3+ 2.Dxe3 Vf1#

strana 19

- diagram vlevo nahoře: 1.Vg6 fxg6 2.Vxh6+ gxh6 3.Dxh6#
- diagram vpravo nahoře: 1...Ve2 2.Dxe2 (2.Sxe2 Df2#) Dd4+ 3.Df2 Dxf2#
- diagram vlevo dole: 1.e6 De7 2.Df7+ Dxf7 3.Dxf7#
- diagram vpravo dole: 1...Se1 2.Vxe1 (2.h3 Dxf1+ 3.Kh2 Sg3+ 4.Kxg3 Df4#) Dxf1+ 3.Vxf1 Vxf1#

strana 20

- diagram vlevo dole: **věž na b4, jezdec na f6**
- diagram vpravo dole: **dáma na h7, střelec na b5, pěšec na c6**

strana 21

Úvodní stránka 25. lekce. V této lekci se zaměříme na **šachové úlohy a léčky**. Šachové úlohy jsou svérázným odvětvím šachu, které nabízí mnoho estetických okamžiků i vzrušení ze samotného řešení. Úlohy přinášejí zajímavé okamžiky i pro praktickou šachovou hru. Součástí šachového boje mohou být i léčky a pastě, do kterých nechceme spadnout. Naopak si ukážeme, jak za pochybení potrestat soupeře.

V Metodické příručce pro učitele a trenéry šachu je 25. lekce na stranách 106 - 111.

Ve Sbírce šachových úloh je 25. lekce na stranách 88 - 92.

strana 22

- diagram vlevo nahoře: **1...Vxb8 2.Vc8#, 1...Vf8 2.Vh4#, 1...Ve8 2.Dxe8#, 1...Kf8 2.Dxd8#, 1...f5 2.Dxd8#**
- diagram vpravo nahoře: **1...c4 2.Sxd4#, 1...d3 2.Db2#, 1...d5 2.Ve6#, 1...e2 2.Dxe2#, 1...e6 2.Jf7#, 1...f3 2.g4#, 1...f5 2.Dh8#, 1...g4 2.gxf4#, 1...fxg3 2.Dxg3#**

strana 23

- diagram vlevo nahoře: **1...Vxf5 2.Vh8#, 1...Sxf5 2.Vh4#**
- diagram vpravo nahoře: **1...Kxd8 2.Db8#, 1...Kxf8 2.Dh8#**

strana 24

- diagram vpravo nahoře: **1...Vb1+ 2.Ke2 Vc2#** nebo **1...Vc1+ 2.Ke2 Vb2#**
- diagram vlevo dole: **1...Db6+ (nebo i 1...Dc5+) 2.Sf2 Dxb5**
- diagram vpravo dole: **1...Sd4** s chycením bílé dámy

strana 25

- diagram vlevo nahoře: **2.Da4+** s dalším **3.Dxe4**
- diagram vpravo nahoře: **2.Dxf7+ Vxf7 3.Ve8#**
- diagram vlevo dole: **2.Jxd4 Dxd4** (jinak černý ztratil jezdce) **3.Sb5+ Sd7 4.Sxd7+ Kxd7 5.Dxd4**
- diagram vpravo dole: **2.Dxg7+ Kxg7 3.Jf5++ Kg8 4.Jxe7#**

strana 26

- diagram vlevo nahoře: **Ne**, protože po **1.Dxe5** by přišlo **1...Ve8**
- diagram vpravo nahoře: **Ne**, protože po **1.Dxe5** by přišlo **1...Sxh2+**
- diagram vlevo dole: **Ne**, protože po **1.Dxf6** by přišlo **1...Dh4+**
- diagram vpravo dole: **Ne**, protože po **1.Vxc7** by přišlo **1...Da5**

strana 27

- diagram vlevo nahoře: **Ne**, protože po **1...Vf6** by přišlo **2.Vxh6+ gxh6 3.Dg8#**
- diagram vpravo nahoře: **Ne**, protože po **1...Kxf5** by přišlo **2.Vxe5+ Kxg4 3.f3#** (nebo i **3.h3#**)
- diagram vlevo dole: **Ne**, protože po **1...Jxe4** by přišlo **2.De6+ fxe6 3.Sh5+ g6 4.Sxg6#**

strana 28

- diagram vlevo dole: na **f6**, **1.De5#**
- diagram vpravo dole: na **f4**, **1...Sd2#**

strana 29

Úvodní stránka 26. lekce. V této lekci si procvičíme **hlavní zásady zahájení - útok na krále ve středu šachovnice**. V zahájení je důležité dodržovat obecně platné zásady - vyvíjet figury, bojovat o střed a zajistit bezpečí svého krále. Další užitečná poučení jsou: netahat v zahájení zbytečně pěšci, zapojit do hry všechny figury a dobře zvážit útoky před dokončením vývinu. Nedodržením těchto zásad se může hráč dostat právě pod silný útok na jeho krále uvízlého v centru šachovnice.

V Metodické příručce pro učitele a trenéry šachu je 26. lekce na stranách 112 - 116.

Ve Sbírce šachových úloh je 26. lekce na stranách 93 - 97.

strana 30

- diagram vpravo nahoře: **1.Sg5**
- diagram vlevo dole: **1.Jbd2**
- diagram vpravo dole: **1...Sb7**

strana 31

- diagram vpravo nahoře: **1.d4**
- diagram vlevo dole: **1.d4**
- diagram vpravo dole: **1...d5**

strana 32

- diagram vpravo nahoře: **1.0-0**
- diagram vlevo dole: **1.0-0**
- diagram vpravo dole: **1...0-0-0**

strana 33

- diagram vpravo nahoře: **1.0-0**
- diagram vlevo dole: **1.Jd2**
- diagram vpravo dole: **1...Sd7**

strana 34

- diagram vpravo nahoře: **1.Sf4**
- diagram vlevo dole: **1.Sg5**
- diagram vpravo dole: **1...Sg4**

strana 35

- diagram vpravo nahoře: **1.Sg5**
- diagram vlevo dole: **1.Jc3**
- diagram vpravo dole: **1...Jc6**

strana 36

- diagram vpravo nahoře: **1.Sf7+ Ke7 (nebo 1...Kf7 2.De6#) 2.De6#**
- diagram vlevo dole: **1.Jf7+ Kd7 2.Se6#**
- diagram vpravo dole: **1...Dd1+ 2.Sxd1 Ve1#**

strana 37

- diagram vlevo nahoře: **1.Dxe6+ fxe6 (1...Se7 2.Dxe7#) 2.Sg6#**
- diagram vpravo nahoře: **1...Jxc2+ 2.Vxc2 Vd1#**
- diagram vlevo dole: **1.Jxe5+ dxe5 2.De6#**
- diagram vpravo dole: **1...Vxe2+ 2.Dxe2 Vxe2#**

strana 38

- diagram vlevo nahoře: **1.Sd6 Dxd6 2.Ve8#**
- diagram vpravo nahoře: **1...Df1+ 2.Kxf1 Sd3++ 3.Ke1 Vf1#**
- diagram vlevo dole: **1.Vxe5+ fxe5 (1...Jxe5 2.Dd8#) 2.Dd8+ Jxd8 3.Vxd8#**
- diagram vpravo dole: **1...Vxe3+ 2.fxe3 (2.De2 Vxe2+) Sg3+ 3.hxg3 Dxc3#**

strana 39

- diagram vlevo nahoře: **1.Vd8+ Kxd8 2.Dxe4**
- diagram vpravo nahoře: **1...Sxf2+ 2.Dxf2 (2.Kxf2 Jxe4+ s dalším 3...Jxg3) Jd3+ s dalším 3...Jxf2**
- diagram vlevo dole: **1.Jxe5 dxe5 (jinak černý ztratí dámu) 2.Dd8#**

strana 40

- cvičení neobsahuje žádný diagram, doplněné zásady mají vypadat takto:

- 1. Lehké figury chtějí rychlý vývin!**
- 2. Nejdůležitější místo na šachovnici je střed!**
- 3. Král potřebuje bezpečí!**
- 4. Nehrát zbytečné tahy pěšci!**
- 5. Všechny figury si chtějí zahrát!**
- 6. Neútočit před dokončením vývinu!**

strana 41

Úvodní stránka 27. lekce. V této lekci se zaměříme na **útok na krále při stejných i při různých rošádách**. Každý z těchto útoků má svá specifika, která je dobrá znát a my si v této lekci projdeme řadu ukázek a všechno procvičíme.

V Metodické příručce pro učitele a trenéry šachu je 27. lekce na stranách 117 - 123.

Ve Sbírce šachových úloh je 27. lekce na stranách 98 - 101.

strana 42

- diagram vpravo nahoře: **1.Jf6**
- diagram vlevo dole: **1.Sxh7+**
- diagram vpravo dole: **1...Jxe3+**

strana 43

- diagram vlevo nahoře: **1.Vg3**
- diagram vpravo nahoře: **1.Jg6+**
- diagram vlevo dole: **1...Dh3**
- diagram vpravo dole: **1...Da3**

strana 44

- diagram vpravo nahoře: **1.Dh7+ Jxh7 2.Sxh7+ Kh8 3.Jg6#**
- diagram vlevo dole: **1.Jc6+ Kc8 (1...Ka8 2.Da7#) 2.Je7+ s dalším 3.Jxf5**
- diagram vpravo dole: **1...Dh2+ 2.Kf1 Dh1+ 3.Ke2 Dxc2#**

strana 45

- diagram vlevo nahoře: **1.Dxh5 gxh5 2.Sh7#**
- diagram vpravo nahoře: **1.Vxd7 Dxd7 2.Df6+ Kg8 3.Jh6#**
- diagram vlevo dole: **1...Vxf3 2.gxf3 (jinak bílý ztratil jezdce) Dh3 s dalším 3...Dg2#**
- diagram vpravo dole: **1...Sg2 2.Kxg2 (2.Sxg4 Dh1#) Dh2#**

strana 46

- diagram vpravo nahoře: **1.Dh6**
- diagram vlevo dole: **1.hxg6**
- diagram vpravo dole: **1...Jexg4**

strana 47

- diagram vlevo nahoře: **1.Vxg7+**
- diagram vpravo nahoře: **1.Dxf8+**
- diagram vlevo dole: **1...b4**
- diagram vpravo dole: **1...axb3**

strana 48

- diagram vpravo nahoře: **1.Dxh7+ Kxh7 2.hxg6#**
- diagram vlevo dole: **1.g6 Dxd4 2.Vh8#**
- diagram vpravo dole: **1...Dg3+ 2.Vxg3 hxg3#**

strana 49

- diagram vlevo nahoře: **1.Vh8+ Kxh8 2.Dh1+ Kg8 3.Dh7#**
- diagram vpravo nahoře: **1.Dxa7+ Kxa7 2.Sc8+ Dxa1 3.Vxa1#**
- diagram vlevo dole: **1...Dh2+ 2.Kxh2 Jf3++ 3.Kh1 (3.Kh3 Vh8#) Vh8#**
- diagram vpravo dole: **1...Vh4 2.Dxh4 Dxc3+ 3.bxc3 Sxa3#**

strana 50

- diagram vlevo dole: **bílý 12 tahů** (černý 13 tahů)
- diagram vpravo dole: **černý 10 tahů** (bílý 11 tahů)

strana 51

Úvodní stránka 28. lekce. V této lekci budeme probírat **pěšcové koncovky - uplatnění pěšcové převahy**. Společně se podíváme, co znamená pěšcová převaha a jak ji využít k vytvoření a prosazení volného pěšce. Ukážeme si i význam centralizace krále v koncovce a projdeme si i ukázkou, že nepozornost se nikdy nevyplácí a může často pokazit i dobře rozehranou pozici.

V Metodické příručce pro učitele a trenéry šachu je 28. lekce na stranách 124 - 126.

Ve Sbírce šachových úloh je 28. lekce na stranách 102 - 106.

strana 52

- diagram vpravo nahoře: **Kf2**
- diagram vlevo dole: **Ke3**
- diagram vpravo dole: **Kd7**

strana 53

- diagram vlevo nahoře: **b4**
- diagram vpravo nahoře: **g5**
- diagram vlevo dole: **c4**
- diagram vpravo dole: **f5**

strana 54

- diagram vpravo nahoře: **b4**
- diagram vlevo dole: **a3**
- diagram vpravo dole: **h5**

strana 55

- diagram vlevo nahoře: **Kd6**
- diagram vpravo nahoře: **Kf3**
- diagram vlevo dole: **Ke4**
- diagram vpravo dole: **Ke4**

strana 56

- diagram vpravo nahoře: **Kb6 1 - 0**
- diagram vlevo dole: **Kf6 1 - 0**
- diagram vpravo dole: **Kd4 0 - 1**

strana 57

- diagram vlevo nahoře: **Kf2 1/2**
- diagram vpravo nahoře: **Ka6 1/2**
- diagram vlevo dole: **Kg2 1/2**
- diagram vpravo dole: **a4 0 - 1**

strana 58

- diagram vpravo nahoře: **b8-D+ 1 - 0**
- diagram vlevo dole: **Kb8 1 - 0**
- diagram vpravo dole: **f2 0 - 1**

strana 59

- diagram vlevo nahoře: **h6 1 - 0**
- diagram vpravo nahoře: **h3 0 - 1**
- diagram vlevo dole: **Kg5 1 - 0**
- diagram vpravo dole: **Kg5 0 - 1**

strana 60

- první diagram zleva: **bílý** (začne tahem pěšcem vpravo o dvě pole)
- druhý diagram zleva: **černý** (začne tahem pěšcem vlevo o jedno pole)
- třetí diagram zleva: **bílý** (začne tahem pěšcem uprostřed o dvě pole)
- čtvrtý diagram zleva: **černý** (začne tahem pěšcem vpravo o dvě pole)

